DOI: 10.33766/2524-0323.88.195-204
УДК 349.6

В. М. Комарницький,
доктор юридичних наук,
професор, провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії з проблем
попередження, припинення та розслідування
злочинів територіальними органами
Національної поліції України
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка
(м. Северодонецьк, Україна)
e-mail: mail@lduvs.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-1510-2395>

М. І. Єрофеев,
кандидат юридичних наук, науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
з проблем попередження,
припинення та розслідування злочинів
територіальними органами
Національної поліції України
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка
(м. Северодонецьк, Україна)
e-mail: erofeevnikolay50@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-7679-7341>

ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОГО ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ З ОЦІНКИ ВПЛИВІВ НА ДОВКІЛЛЯ

У статті проаналізовано ключові юридичні терміни з оцінки впливу на довкілля, що визначені Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» [1], їх вплив на практику здійснення цього виду оціночної діяльності. Акцентовано, зокрема, увагу на законодавчих прогалинах у формуванні складу юридичної термінології в даній сфері суспільних відносин та недоліках у визначенні на законодавчому рівні змісту окремих термінів з оцінки впливів на довкілля; обґрунтовано рекомендації та пропозиції щодо усунення зазначених законодавчих прогалин та недоліків.

Ключові слова: критерії оцінки впливів на довкілля, оцінка впливу на довкілля, охорона довкілля, правові екологічні вимоги, юридичні терміни.

Постановка проблеми. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. забезпечив систематизацію розгалуженого законодавства з відповідного питання та запровадив багато новацій з організації оціночної діяльності в даній сфері суспільних відносин. Це обумовило потребу в аналізі, науковому тлумаченні положень цього Закону з метою підготовки рекомендацій щодо належної реалізації та виявлення можливостей

подальшого їх удосконалення. Одним із питань, які викликають інтерес у зазначеному контексті, є дослідження основних термінів, що вживаються в Законі України «Про оцінку впливу на довкілля», адже вони, як власне, й інші юридичні терміни, створені для точного вираження спеціальних понять, із якими пов'язано правове регулювання відповідної сфери суспільних відносин, їх визначення безпосередньо впливає на ефективність правового регулювання. Через те дослідження юридичних термінів є важливим засобом пізнання особливостей сфери дії відповідного закону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Прийняття Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» зумовило появу численних публікацій, у яких досліджувалися різні аспекти законодавчого забезпечення оціночної діяльності в галузі охорони довкілля, у контексті яких розглядалися лише окремі питання застосування в даній сфері тих чи інших термінів. Такі дослідження здійснювалися, зокрема, А. О. Андрусевичем, Я. О. Адаменком, Н. Р. Малишевою, М. В. Красновою, Н. Р. Кобецькою, Д. О. Палеховим, В. Г. Потапенком, М. О. Фроловим, В. П. Гандзюрою, А. П. Гетьманом, С. М. Шершуном, Ю. С. Шемшученком та ін.

Формування цілей. Метою статті є аналіз основних термінів, що застосовуються в Законі України «Про оцінку впливу на довкілля», та обґрунтування рекомендацій щодо їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Спроба визначити основні, ключові терміни з оцінки впливу на довкілля зроблена в ст. 1 Закону України «Про оцінку впливів на довкілля» («вплив на довкілля», «громадськість», «планована діяльність», «уповноважений територіальний орган», «уповноважений центральний орган»). Визнати її вдалою не можна, адже не дає всебічного уявлення про склад та зміст юридичних термінів з відповідного питання. Зокрема, не можна не звернути увагу на відсутність у зазначеній статті терміна «оцінка впливу на довкілля», який є ключовим у даній сфері правового регулювання [2]. Його відсутність вносить безсистемність у викладанні інших термінів («вплив на довкілля», «планована діяльність») [3], які можуть належним чином сприйматися лише в контексті з основним терміном. Одразу слід зауважити, що ситуацію не виправляє наявність у Законі України «Про оцінку впливів на довкілля» положень, що розглядають оцінку впливу на довкілля як процедуру, що включає проходження певних етапів (частина перша ст. 2). Іншими словами, вони (положення закону) наголошують на тому, що оцінка впливу на довкілля є особливою діяльністю, що здійснюється за певною процедурою, проте не розкривають сутність цього правового явища, не дають уявлення про його найістотніші ознаки. Доречно нагадати, що тільки за наявності визначення в нормативно-правових актах юридичний термін вважається кодифікованим [4].

Для розуміння сутності оцінки в галузі охорони довкілля важливе значення має загальне визначення поняття «оцінки», що наводиться в юридичній літературі, як судження про явища, дії, об'єкти на предмет відповідності їх певним характеристикам [5]. Ця форма мислення властива будь-якій діяльності, що переслідує оціночні завдання, у тому числі оцінки

впливів на довкілля (оцінки впливів на довкілля плануємої господарської діяльності). З огляду на зазначене, можна запропонувати таке визначення даного роду оцінки: це спеціальна діяльність з аналізу (виявлення) впливу на довкілля плануємої господарської діяльності, на відповідність правовим екологічним вимогам, що здійснюється в установленому порядку з метою прийняття рішень щодо можливості/неможливості її провадження.

У контексті цього визначення мають розглядатися пов'язані з ним інші терміни, зокрема, термін «вплив на довкілля». У загальному визначенні «вплив» це дія, яку певна особа чи предмет або явище виявляє стосовно іншої особи чи предмета [6]. У коментованій статті наведене спеціалізоване визначення відповідного терміна, яке відтворює те, що міститься в ст. 1 Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (ратифікована Законом України N 534-XIV від 19.03.1999 р.) [7]. У цьому визначенні наголос робиться на наслідках для довкілля планованої діяльності з точки зору їх безпечності для екологічних умов життєдіяльності людей, стану навколишнього природного середовища та його окремих складових, об'єктів культурної спадщини та соціально-економічних умов розвитку суспільства тощо. Ці наслідки виявляються в змінах, що відбуваються в довкіллі, які й можуть негативно впливати на людину та природні й матеріальні об'єкти, що її оточують.

Критерії оцінки наслідків впливів виробничої та іншої господарської діяльності на довкілля містяться в законах та інших нормативно-правових актах, що регулюють відносини у сфері взаємодії людини та природи. Це, зокрема, нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря, та нормативи гранично допустимих викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин, рівні шкідливого впливу фізичних та біологічних факторів у межах населених пунктів, у рекреаційних зонах, в інших місцях проживання, постійного чи тимчасового перебування людей, об'єктах навколишнього природного середовища (нормативи якості атмосферного повітря; гранично допустимі рівні впливу акустичного, електромагнітного, іонізуючого та інших фізичних факторів і біологічного впливу на стан атмосферного повітря населених пунктів – частина перша ст. 6 Закону України «Про охорону атмосферного повітря»); екологічний норматив якості води масивів поверхневих та підземних вод, що містить науково обґрунтовані значення концентрацій забруднюючих речовин та показники якості води (загальнофізичні, біологічні, хімічні, радіаційні), що встановлюється для оцінки екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод та хімічного стану масиву підземних вод та визначення комплексу водоохоронних заходів (частина перша ст. 37 Водного кодексу України); нормативи гранично допустимого забруднення ґрунтів, що визначаються з метою встановлення критеріїв придатності земель для використання їх за цільовим призначенням; нормативи якісного стану ґрунтів встановлюються з метою запобігання їх виснаженню і використовуються для здійснення контролю за якісним станом ґрунтів; нормативи показників деградації земель, що встановлюються для кожної категорії земель з метою запобігання погіршенню їх стану (статті 31, 32, 34 Закону України «Про охорону земель») тощо.

Джерелом впливів на довкілля може бути діяльність, що планується до провадження, тому в коментованій статті зроблена спроба навести визначення «планованої діяльності». Одразу впадає в око його тавтологічність через використану в ньому конструкцію «планована діяльність - планована господарська діяльність ...»). Очевидно, що в цій конструкції зайвим є термін «планова діяльність», оскільки основним тут є термін «планована господарська діяльність», зміст якого й розкривається у відповідному визначенні. Враховуючи, що дія Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» в цілому також сфокусована лише на планову господарську діяльність, котра включає будівництво, реконструкцію, технічне переоснащення, розширення, перепрофілювання, ліквідацію (демонтаж) об'єктів, інше втручання в природне середовище, яке може мати значний вплив на довкілля, то варто було б у тексті зазначеного Закону обмежитися застосуванням терміна «планована господарська діяльність».

Продовжуючи аналізувати визначення цього терміна, зауважимо, що запропонований його варіант у статті 1 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» вирізняється також своєю структурою, яка складається з двох частин: перша містить узагальнений перелік видів планової господарської діяльності (*включає будівництво, реконструкцію, технічне переоснащення, розширення, перепрофілювання, ліквідацію (демонтаж) об'єктів та інше втручання в природне середовище*); друга – перелік видів діяльності, що не включаються до планованої діяльності (*реконструкція, технічне переоснащення, капітальний ремонт, розширення, перепрофілювання об'єктів, інші втручання в природне середовище*), як такі, що не справляють значного впливу на довкілля «відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України». Оцінюючи першу частину, слід відзначити її слабку інформативність, відсутність у ній будь-яких характеристик відповідної діяльності, у тому числі тих, що мали б вказувати на її зв'язок із даною сферою правового регулювання. Більш інформативною є друга частина коментованого визначення. У ній наводиться не тільки перелік видів діяльності, які не включаються до «планової діяльності», а передбачені й критерії їх визначення. Однак ця частина не є головною в коментованому, а дає лише часткову уяву про плановану господарську діяльність, що підлягає (не підлягає) оцінці її впливу на довкілля, а, крім того, прямо дублює аналогічне положення ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», по суті, повторюючи (в узагальненому вигляді) перелік планової господарської діяльності, що в ній наведений. З огляду на все зазначене, можна констатувати, що запропоноване визначення «планована діяльність» (планова господарська діяльність) не дає належної уяви про зазначену діяльність, не несе належного понятійного навантаження, а тому підлягає уточненню. Як варіант, пропонуємо інше його визначення: «це заздалегідь передбачена (проектною та іншою документацією) господарська діяльність, що може чинити негативний вплив на довкілля, яка, згідно зі ст. 3 цього Закону, підлягає обов'язковій оцінці впливів на довкілля».

Не викликають зауважень такі терміни, що передбачені коментованою статтею, як «уповноважений територіальний орган», «уповноважений

центрального органу», котрі фіксують склад відповідних суб'єктів. Ці терміни разом із їх визначеннями дозволяють ідентифікувати та позначати суб'єктів, задіяних у той чи інший спосіб в організації та проведенні оцінки впливу на довкілля, і в подальшому (в інших статтях) не повертатися до їх визначення. Прикладами використання зазначених термінів є положення даного Закону, за якими: «Уповноважений центральний орган веде Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля» (ч. 10 ст. 4); «Суб'єкт господарювання інформує уповноважений територіальний орган про намір проводити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля ...» (ч. 1 ст. 5); «Протягом трьох робочих днів із дня отримання уповноважений територіальний орган, а у випадках, визначених частинами третьою і четвертою ст. 5 цього Закону, – уповноважений центральний орган вносить звіт з оцінки впливу на довкілля до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля» (ч. 10 ст. 6) тощо.

Слід також узяти до уваги, що повноваження з оцінки впливу на довкілля «уповноваженого територіального органу» (обласних, міських Київської та Севастопольської державних адміністрацій (відповідного підрозділу з питань екології та природних ресурсів), органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим із питань екології та природних ресурсів) та «уповноваженого центрального органу» (центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища) зафіксовані також у головному (в екологічній сфері) Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» (пункт «п» частини першої статті 20; пункт «б» частини першої статті 20¹; пункт «е-1» частини першої статті 20³; пункт «г» частини першої статті 20⁴) [8]. Також повноваження з оцінки впливів на довкілля Міністерства екології та природних ресурсів України (Мінприроди України) як уповноваженого центрального органу в даній сфері передбачені в Положенні про Міністерство екології та природних ресурсів України (підпункт 14 пункту 4) – постанова Кабінету Міністрів України № 32 від 21 січня 2015 р. [9].

Окремі застереження викликає визначення терміна «громадськість». Воно розкриває розуміння «громадськості» в широкому сенсі, дозволяє будь-кому, незалежно від поширення/непоширення в нього запланованої господарської діяльності, узяти участь у вирішенні її (діяльності) долі. Між тим, у законодавстві для відповідних випадків використовується термін «зацікавлена громадськість». Приміром, у Положенні про участь громадськості в прийнятті рішень у сфері охорони довкілля, затвердженого наказом Мінприроди № 168 від 18.12.2003 р. під зацікавленою громадськістю розуміється «громадськість, на яку впливає реалізація рішень із питань, що справляють чи можуть справити негативний вплив на стан довкілля» (п. 1.2.) [10]. По суті, про зацікавлену громадськість ідеться у такому визначенні: «громадськість – одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи, зареєстровані на території, на яку поширюється дія документа стратегічного планування», яке міститься в Законі України «Про стратегічну екологічну оцінку» (ст. 1) від 20.03.2018 № 2354-VIII [11]. Саме в значенні, наведеному в цьому Законі, використовується термін «громадськість»

у Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні (абз. 2 п. 2), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 555 від 25.05.2011 р. [12]. Є сенс у вказаному значенні уточнити й визначення «громадськість» у Законі України «Про оцінку впливу на довкілля». Це дозволить застосовувати одну смислову конструкцію щодо відповідного терміна, що використовується в різних законах, які входять до складу екологічного законодавства, що дозволяє більш чітко зафіксувати склад громадськості, котра має залучатися до процедури оцінки впливу на довкілля.

Висновки. Установлена Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» юридична термінологія (сукупність термінів, яка виражає певну систему правових понять) потребує коригування з метою приведення її у відповідність до потреб практики, уточнення складу та змісту відповідних термінів. Зокрема, з метою усунення прогалини у визначенні ключового для даної сфери правового регулювання терміна «оцінка впливу на довкілля» слід таке визначення навести в Законі України «Про оцінку впливу на довкілля». Також у цьому Законі варто уточнити визначення «планована діяльність», яке не дає належної уяви про зазначену діяльність, не несе належного понятійного навантаження, а тому підлягає уточненню. Є сенс, зокрема, замінити його на термін «планована господарська діяльність», оскільки дія зазначеного Закону сфокусована саме на цю діяльність. Окрім того, визначення терміна «громадськість» у Законі України «Про оцінку впливу на довкілля» необхідно навести у варіанті, що використаний у Законі України «Про стратегічну екологічну оцінку». Це дозволить усунути розбіжності в застосуванні відповідного терміна різними законами.

Використані джерела:

1. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України 23.05.2017 р. № 2059- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>.
2. Малишева Н., Третяк Т., Шемпученко Ю. Оцінка впливу на довкілля як інструмент охорони екологічних прав людини // *LexInform (Юридичні новини України)*, 09.10.2018. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/>
3. Єрофєєв М. І. Оцінка впливу на довкілля: правовий аспект. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. Науково-теоретичний журнал*. Вип. № 3. 2017. С. 141.
4. Артикуца Н. В. Юридичний термін // *Юридична енциклопедія*. Т. 6. Редкол.: Ю. С. Шемпученко (голова редкол) та ін. К.: «Укр. енцикл.», 2004. С. 482
5. Шершун С. М. Поняття оцінки в галузі охорони навколишнього середовища (правовий аспект) // *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2014. Вип. 64. С. 304 - 311.
6. *Slovník ukraïnskoi movy: v 11 tomakh.* (1970) (Vol.1-11); Vol. 1, 751. URL: <https://sum.in.ua/s/vplyv>. [in Ukrainian].
7. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro otsinku vplyvu na navkolyshnie seredovyshe u transkordonnomu konteksti: Zakon Ukrainy vid 19.03.1999 r. № 534-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/534-14>. [in Ukrainian].

8. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

9. Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 р. № 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32-2015-%D0%BF>

10. Положення про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля: Наказ Міністерства від 18.12.2003 р. № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-04>)

11. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>

12. Порядок проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 р. № 555. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-2011-%D0%BF>

References:

1. Pro otsinku vplyvu na dovkillia: Zakon Ukrainy 23.05.2017 r. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>. [in Ukrainian].

2. Malysheva, N., Tretiak, T., Shemshuchenko, Yu. Otsinka vplyvu na dovkillia yak instrument okhorony ekolohichnykh prav liudyny. *LekhInform (Iurydychni novyny Ukrainy)*, 09.10.2018.-*LekhInform (Legal News of Ukraine)*, 09.10.2018. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/>. [in Ukrainian].

3. Yerofeiev, M. I. (2017) Otsinka vplyvu na dovkillia: pravovyi aspekt. *Visnyk Luhanskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka. Naukovo-teoretychnyi zhurnal- Bulletin of Lugansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko. Scientific-theoretical journal*, 3, 141. [in Ukrainian].

4. Artykutsa, N. V. (2004) Yurydychnyi termin. *Yurydychna entsyklopediia - Legal Encyclopedia*. (Vol. 1-11); Vol. 6. Yu. S. Shemshuchenko (Ed.) et al. K.: «Ukr. entsykl.», 482. [in Ukrainian].

5. Shershun, S. M. (2014) Poniattia otsinky v haluzi okhorony navkolyshnoho seredovyscha (pravovyi aspekt) // *Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky- State and law. Law and Political Science*, 64, 304 - 311. [in Ukrainian].

6. Slovyk ukrainskoi movy: v 11 tomakh. (1970) (Vol.1-11); Vol. 1, 751. URL: <https://sum.in.ua/s/vplyv>. [in Ukrainian].

7. Pro ratyfikatsiiu Konventsiiu pro otsinku vplyvu na navkolyshnie seredovyshe u transkordonnomu konteksti: Zakon Ukrainy vid 19.03.1999 r. № 534-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/534-14>. [in Ukrainian].

8. Pro okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyscha: Zakon Ukrainy vid 25.06.1991 r. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>. [in Ukrainian].

9. Polozhennia pro Ministerstvo ekolohii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 sichnia 2015 r. № 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32-2015-%D0%BF>. [in Ukrainian].

10. Polozhennia pro uchasť hromadskosti u pryiniatti rishen u sferi okhorony dovkillia: Nakaz Minpryrody vid 18.12.2003 r. № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-04> [in Ukrainian].

11. Pro stratehichnu ekolohichnu otsinku: Zakon Ukrainy vid 20.03.2018 № 2354-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19> [in Ukrainian].

12. Poriadok provedennia hromadskykh slukhan shchodo vrakhuvannia hromadskykh interesiv pid chas rozroblennia proektiv mistobudivnoi dokumentatsii na mistsevomu rivni: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25.05.2011 r. № 555. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-2011-%D0%BF>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 08.12.2019

Комарницький В. М.,

доктор юридических наук, профессор,
ведущий научный сотрудник
научно-исследовательской лаборатории
по проблемам предупреждения,
прекращения и расследования преступлений
территориальными органами
Национальной полиции Украины
Луганского государственного университета
внутренних дел имени Э. А. Дидоренко
(г. Северодонецк, Украина)

Ерофеев Н. И.,

кандидат юридических наук,
научный сотрудник научно-исследовательской
лаборатории по проблемам предупреждения,
прекращения и расследования преступлений
территориальными органами
Национальной полиции Украины
Луганского государственного университета
внутренних дел имени Э. А. Дидоренко
(г. Северодонецк, Украина)

ВОПРОСЫ ЮРИДИЧЕСКОГО ОПРЕДЕЛЕНИЯ ТЕРМИНОВ ПО ОЦЕНКЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ОКРУЖАЮЩУЮ СРЕДУ

В статье проанализированы ключевые юридические термины по оценке воздействия на окружающую среду, предусмотренные Законом Украины «Об оценке воздействия на окружающую среду», их влияние на практику осуществления этого вида оценочной деятельности. Акцентируется в частности внимание на законодательных пробелах в формировании состава юридической терминологии в данной сфере общественных отношений и недостатках в определении на законодательном уровне содержания отдельных терминов по оценке воздействия на окружающую среду. Аргументированы рекомендации и предложения по устранению указанных законодательных пробелов и недостатков.

Ключевые слова: критерии оценки воздействия на окружающую среду, оценка воздействия на окружающую среду, охрана окружающей среды, правовые экологические требования, юридические термины.

Komarnitskyi V.,

Doctor of Laws, Professor,

Leading Researcher at the Luhansk State University

of Internal Affairs named after E. O. Didorenko

Research Laboratory on Crime Prevention,

Termination and Investigation by Territorial Authorities

of the National Police of Ukraine

(Sievierodonetsk, Ukraine)

Yerofeev M.,

Candidate of Law,

Researcher at the Luhansk State University

of Internal Affairs named after E. O. Didorenko

Research Laboratory on Crime Prevention,

Termination and Investigation by Territorial Authorities

of the National Police of Ukraine

(Sievierodonetsk, Ukraine)

ISSUES OF LEGAL DEFINITION OF ENVIRONMENTAL IMPACT EVALUATION TERMS

The article analyzes the key legal terms of environmental impact evaluation which initiated by the Law of Ukraine "About Environmental Impact Evaluation" and their impact on the practice of carrying out this type of evaluation. In particular, attention is drawn to the absence of this Law of the definition of the term "environmental impact evaluation", which is key in this area of legal regulation. This introduces haphazardness in teaching other terms ("environmental impact", "planned activity") that can only be properly understood in the context of the main term. In the article, taking into account the general definition of the concept of "evaluation" (this is a statement about phenomena, actions, objects for their correspondence to certain characteristics), which is presented in the legal literature, analyzes the essence of evaluation in the field of environmental protection, argues its own variant of the term "environmental impact evaluation". The authors also prove that it is expedient to specify the term "planned activity", which the effect of the Law under review is focused. It should be outlined as follows - "planned economic activity". It will allow to define more clearly the scope of the environmental impact evaluation, which by the Law extends to certain types of economic activity - construction, reconstruction, technical re-equipment, expansion, re-profiling, liquidation (dismantling) of objects, other economic interference in the environment that may have a significant environmental impact. Also the author's variant of definition of the term planned economic activity» is offered.

The article carefully analyzes the terms: "environmental impact" (it emphasizes the environmental impact of the proposed activities in terms of their safety for people's living conditions) and "authorized territorial body", "authorized central body". The last two allow identifying and designating entities involved in one way or another in organizing and conducting environmental impact evaluation (Oblast, City Kyiv and Sevastopol State Administrations, the executive body of the Autonomous Republic of Crimea on environmental and natural resources, the central executive body authorities that provide for the formation and implementation of state policies in the field of environmental protection, etc.).

A special clause in the article has caused the definition of the term "public" in the Act of Ukraine "About Environmental Impact Evaluation", which is too general. Attention is drawn to the fact that in legislative practice the term "public concerned" is used for appropriate cases, the definition of which makes it possible to clearly identify the part of the public that may be influenced by a management decision. It is proposed to use the term "public concerned" in the Act of Ukraine "About Environmental Impact Evaluation".

The analysis allowed the authors to conclude that the legal terminology used in the Act of Ukraine "About Environmental Impact Evaluation" should be substantially corrected.

Key words: environmental impact evaluation criteria, environmental impact evaluation, environmental protection, legal environmental requirements, legal terms.

DOI: 10.33766/2524-0323.88.204-217

УДК 349.2

О. А. Любчик,

доктор юридичних наук, професор кафедри
державно-правових дисциплін
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка
(м. Сєвєродонецьк, Україна)

e-mail: mail@lduvs.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-8239-2129>

СОЦІАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ ТРУДОВОГО ПРАВА В УКРАЇНІ: СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ

У статті досліджуються наукові погляди щодо соціальної спрямованості норм трудового права, її стан та тенденції, аналізуються мета та завдання цієї галузі права у світлі останніх законодавчих ініціатив щодо регулювання трудових відносин. На підставі аналізу думок вітчизняних та закордонних науковців з трудового права, діючого та перспективного законодавства визначається стан та тенденції вдосконалення трудового законодавства та підвищення його ролі в забезпеченні розвитку та утвердження України як соціальної держави.

Ключові слова: соціальна спрямованість трудового права, мета та завдання трудового права, нововведення в проєкті Трудового Кодексу України, ефективність трудового законодавства.

Постановка проблеми. Національне відродження й державне будівництво в Україні вимагає істотних змін в усіх сферах суспільного життя. Стаття 1 Конституції України проголошує напу державу не тільки правовою і демократичною, а й соціальною. Реалії українського життя свідчать про те, що подібне проголошення відбиває, скоріше, прагнення та орієнтири держави й суспільства, ніж дійсність.

Найважливішим завданням держави є забезпечення реальних гарантій використання людиною її соціально-економічних, у тому числі трудових прав. Без його виконання неможливо досягти соціального миру в соціумі та сталого розвитку суспільства. Соціальна держава допомагає слабким і знедоленим,